

Súd: Okresný súd Nitra
Spisová značka: 9C/72/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4114212939
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jana Benkovičová
ECLI: ECLI:SK:OSNR:2015:4114212939.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nitra sudkyňou Mgr. Janou Benkovičovou v právnej veci navrhovateľky: Y. Y., bytom W. - S., Q. ul. č. XXXX/X, zast. JUDr. Andrej Gara, advokát so sídlom Bratislava, Apollo Business Center, bol B, Prievozská ul. č. 2/B, proti odporcom: 1. N. Y., bytom W.- S., Q. ul. č. XXXX/X, 2. M. banka, a.s., so sídlom 811 06 Bratislava, Hodžovo nám. č. 3, IČO: 00 686 930, o určenie neplatnosti časti právneho úkonu, takto

rozhodol:

I. Súd návrh **z a m i e t a**.

II. Odporcom v 1. a 2. rade súd nepriznáva náhradu trov konania.

odôvodnenie:

Navrhovateľka sa návrhom vo veci samej domáha určenia neplatnosti časti právneho úkonu a to záložnej zmluvy uzavretej medzi odporcami dňa 23.9.2011 predmetom ktorej bolo zriadenie záložného práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa na Q. ulici v W., mestská časť: S., kat. úz. W., zapísaných na LV č. XXXX. Návrh odôvodnila tým, že napadnutý právny úkon uzavrel odporca v 1.rade, ktorý je jej synom v dobe, keď bol postihnutý duševnou poruchou, ktorá ho robila na tento právny úkon neschopným. Zároveň uviedla, že k sporným nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom záložnej zmluvy má zriadené vecné bremeno, doživotné právo bývania, pričom realizáciou záložného práva odporcom v 2. rade má dôvodnú a zásadnú obavu o jej ďalšie bývanie v sporných nehnuteľnostiach, je v neistote aké osoby môžu nehnuteľnosti nadobudnúť, pričom je presvedčená, že nadobudnutie sporných nehnuteľností novými vlastníkmi by bolo neplatné, vzhľadom na skutkové zdôvodnenie v návrhu a tiež má dôvodnú obavu, že v prípade ak by nehnuteľnosti nadobudli tretie osoby v rámci výkonu záložného práva by sa jej ďalšie bývanie v týchto nehnuteľnostiach mohlo stať neznesiteľné a ohrozené.

Právny zástupca navrhovateľky žiadal návrhu vyhovieť. Navrhol doplniť dokazovanie a to nariadením znaleckého dokazovania na duševný stav na odporcu v 1. rade a tiež aj znalcom z odboru oftalmológie, aj výsluchom znalca K.. R. F., T., W., ktorý má vykonávať ohliadku domu len so súpis č. XXXX a nie aj domu so súpis č. XXXX, oboznámiť sa s výpoveďami svedkov, ktorý boli vypočutí na tunajšom súde sp. zn. 12C/85/2014. Vyjadril sa, že odporca v 1. rade prejavil vôľu iba k nehnuteľnostiam, ktoré sú uvádzané v návrhu, avšak nie sú súčasťou petitu, ide o nehnuteľnosti uvedené na str. 8 vo vzťahu, ku ktorým prejavil odporca v 1. rade vôľu zaťažením týchto nehnuteľností zriadením záložného práva teda ide o ďalšie 4 parcely a stavbu zo súpis č. XXXX. Poukázal na skutok, že navrhovateľka má zriadené vecné bremeno doživotného užívania nehnuteľností uvedených v petite návrhu, ako aj na to, že odporca v 1. rade nebol spôsobilý pre duševnú poruchu, ktorou trpí, uzatvoriť záložnú zmluvu ani vo vzťahu k ostatným nehnuteľnostiam, avšak k nim nemá navrhovateľka zriadené vecné bremeno.

Navrhovateľka uviedla, že postavili obidva domy v roku 1984 dokončené boli v roku 1987 alebo 1989 a v roku 1989 jej dal odporca v 1. rade čestné prehlásenie, že na tej strane domu, kde býva Q. má doživotné právo bývania, stal sa vlastníkom nehnuteľnosti na základe darovacej zmluvy, pričom pozemky patrili jej mame, ale sa ich zriekla v prospech odporcu v 1. rade, pričom v tej dobe nebolo možné stavať dvojdom, preto stavebné povolenie súp. číslo Q. X bolo na jej matku a teraz to má, a na dom Q. X bolo na odporcu v 1. rade. Uviedla, že vlastníkom aj tej časti domu, v ktorej býva sa stal odporca v 1. rade titulom darovacej zmluvy, ktorú uzatváral odporca v 1. rade s jej matkou a to ohľadne pozemku a domu súp. č. XXXX. Vyjadrila sa, že problémy začal mať odporca v 1. rade približne pred 14-15 rokmi, záložnú zmluvu uzatvoril dňa 23.9.2011 a zmluvu o zriadení vecného bremena podali dňa 8.11.2011, ale konanie bolo prerušené, pretože najskôr sa muselo doriešiť záložné právo Tatra banky a potom vecné bremeno. Uviedla, že JUDr. Sobotovič mu prečítal zmluvu o vecnom bremene, mal okuliare a v ten deň bol už triezvi, takže určite vedel čo podpisuje, ukázali mu čestné prehlásenie z roku 1989, ale keď podpisoval záložnú zmluvu tak nemal ani okuliare, ona mu to dala podpísať, nebola prítomná a nevie kto mu dal podpísať záložnú zmluvu, ani, kde ju podpisoval. Poukázala na to, že odporca v 1. rade duševnou poruchou trpel aj naďalej, aj teraz, nemá vedomosť o tom ako sa mohla založiť aj druhá časť domu, keď nebola ohliadka ani znalecký posudok.

Odporca v 1. rade navrhol návrhu vyhovieť. Uviedol, že v roku 2011 už nepracoval, nepodnikal, bol práceneschopný 1,5 roka pre problémy s bedrovými kĺbmi, jeho duševný stav stále kolísal, ale keď musel niečo vybaviť, zaplatiť na poštu, tak išiel. Vyjadril sa, že býval v roku 2011 na Q. č. X sám, pričom záložné právo zriaďoval pre Tatra banku a pre N., ktorá bola bývalou riaditeľkou spoločnosti s.r.o., ktorej bol majiteľ. Potvrdil, že ju poznal 14 rokov, s N. mali priateľský vzťah, chodili spolu na dovolenky, bola to priateľka a bola aj dôvera k Tatra banke. Ďalej uviedol, že ho N. vyplatila z domu súpis č. XXXX, pretože jej ho predal, chcel si postaviť menší dom, pohádali sa, pretože chcel, aby dala do poriadku dom súpis č. XXXX, kde býva navrhovateľka, ale ona najskôr chcela, aby sa najskôr zavkladoval dom súpis č. XXXX, navštívili vtedy aj 3 banky, kde bolo povedané, že prvý krok musí urobiť p. N., prekážalo mu, že založila tú časť domu, kde býva navrhovateľka - matka. Uviedol, že vec vybavovali v Mlynoch v Tatra banke, vtedy mal 3,5 dioptrie, ale nemal okuliare a nakoľko jej dôveroval, povedal jej, aby zmluvu prečítala a obaja ju podpísali, pričom, keď prišiel domov a zmluvu prečítal, následne volal bývalej manželke, ktorá je právnička a išli zastaviť konanie na kataster. Poukázal na to, že v banke nemohol prečítať zmluvu, pretože jedno oko má slepé a na druhé má 3,5 dioptrie bez okuliarov sa nepohne, nevidí, predtým bol v krčme, kde niečo pili, ale nebol v stave, že by padal na zem alebo podobne, vyzdvihla ho N., nešiel sám do banky, vedel, že ide podpisovať záložnú zmluvu, avšak na dom č. XXXX a nie na dom, kde býva matka.

Odporca v 2. rade poukázal na zjavný nedostatok naliehavého právneho záujmu navrhovateľky v tom, že požadované rozhodnutie nemá žiadny vplyv na právne postavenie navrhovateľky a teda nemôže odstrániť ani jej právnu neistotu, pričom navrhovateľka nemá vlastnícke právo k nehnuteľnosti, má zriadené vecné bremeno, kde na strane oprávnenia je zriadené in persona a na strane povinnosti zaväzuje každého vlastníka nehnuteľnosti, preto prípadná zmena vlastníckeho práva pri realizácii záložného práva sa nedotkne, keďže jej postavenie zostáva nedotknuté, každý ďalší vlastní nehnuteľností musí rešpektovať oprávnenie vecného bremena. Ďalej uviedol, že nie je možné požadovať neplatnosť z dôvodu trvalej duševnej poruchy, ktorá nie je len prechodná a tiež neplatnosť len časti právneho úkonu, keďže takýto nedostatok spôsobilosti zasahuje celý právny úkon, pričom odporca v 1. rade robil celý rad právnych úkonov, o ktorých platnosti nebola vyjadrená žiadna pochybnosť naopak v konaní sú používané navrhovateľkou ako dôkaz, ktoré však nasledovali alebo boli vykonávané v období, kedy podľa navrhovateľky mal odporca v 1. rade trpieť duševnou poruchou. Navrhol návrh zamietnuť pre nedostatok naliehavého právneho záujmu.

Súd okrem vylúchu účastníkov konania doplnil dokazovanie oboznámením sa so spisom tunajšieho súdu č. 12C/85/2014, so zmluvou o zriadení vecného bremena, s rozhodnutím zo Správy katastra W. o povolení vkladu, so zmluvou o úvere, so zmluvou o záložnom práve, s návrhom na vklad záložného práva, so všeobecnými podmienkami pre poskytovanie úverov, s LV č. XXXX, so všeobecnými obchodnými podmienkami, s lekárskou správou, s výzvou na umožnenie vykonania ohliadky, s oznámením o začatí výkonu záložného práva, s čestným prehlásením a dospel k tomuto skutkovému a právnomu záveru:

Odporca v 1.rade ako záložca uzatvoril s odporcom v 2.rade ako záložným veriteľom dňa 23.9.2011 zmluvu o záložnom práve, na základe ktorej došlo k zriadeniu záložného práva v prospech odporcu v

2.rade k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v W., na Q. ulici, zapísaným na LV č. XXXX, vedených Okresným úradom v W., katastrálny odbor ako pozemok s parc.č. XXXX/X, parcela registra „C“ , o výmere XXX m2, druh pozemku: vinice, spôsob využívania pozemku: 3, umiestnenie pozemku: 1, pozemok s parc.č. XXXX, parcela registra „C“ , o výmere XX m2, druh pozemku: vinice, spôsob využívania pozemku: 3, umiestnenie pozemku: 1, pozemok s parc.č. XXXX/X, parcela registra „C“ , o výmere XXX m2, druh pozemku: zastavané plochy a nádvorcia, spôsob využívania pozemku: XX, umiestnenie pozemku: 1, pozemok s parc.č. XXXX/X, parcela registra „C“ , o výmere XXX m2, druh pozemku: vinice, spôsob využívania pozemku: 3, umiestnenie pozemku: 1, pozemok s parc.č. XXXX/X, parcela registra „C“ , o výmere XXX m2, druh pozemku: zastavané plochy a nádvorcia, spôsob využívania pozemku: XX, umiestnenie pozemku: 1, pozemok s parc.č. XXXX/X, parcela registra „C“ , o výmere XXX m2, druh pozemku: zastavané plochy a nádvorcia, spôsob využívania pozemku: XX, umiestnenie pozemku: 1, pozemok s parc.č. XXXX/X, parcela registra „C“ , o výmere XXX m2, druh pozemku: vinice, spôsob využívania pozemku: 3, umiestnenie pozemku: 1, stavba so súp.č. XXXX, druh stavby: XX, popis stavby: rodinný dom, umiestnenie stavby: 1, postavená na pozemku s parc.č. XXXX/X, stavba so súp.č. XXXX, druh stavby XX, popis stavby: rodinný dom, umiestnenie stavby: 1, postavená na pozemku s parc.č. XXXX/X, (ďalej len ako „nehnuteľnosti“ alebo „záloh“). V deň uzavretia záložnej zmluvy bol podpísaný a podaný návrh na vklad záložného práva do katastra nehnuteľností, v zmysle ktorého bol povolený vklad záložného práva pre odporcu v 2.rade v konaní vedenom pod sp.zn. V XXXX/XX zo dňa 27.9.2011. Dôvodom uzavretia záložnej zmluvy bolo uzatvorenie zmluvy o účelovom splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 23.9.2011 medzi odporcom v 2.rade ako veriteľom a dlžníkom - Y. N., na základe ktorej sa odporca v 2.rade zaviazal poskytnúť dlžníkovi úver vo výške 170.000,- €. Nakoľko dlžník svoj záväzok v zmysle zmluvy o úvere neplnil, došlo k mimoriadnej splatnosti úveru a odporca v 2.rade pristúpil k výkonu záložného práva predajom zálohu na dražbe nehnuteľností a to v zmysle oznámenia o začatí výkonu záložného práva zo dňa 17.1.2014, ktoré oznámenie zaslal odporca v 2.rade dlžníkovi a zároveň bola zaslaná odporcovi v 1.rade výzva na umožnenie vykonania ohliadky a ohodnotenia predmetu dražby zo dňa 31.1.2014, ktorá bola zaslaná dražobníkom: Platíť sa oplatí s.r.o. Dňa 8.11.2011 bola medzi navrhovateľkou a odporcom v 1.rade ako povinným uzavretá zmluva o zriadení vecného bremena, na základe ktorej sa v prospech oprávnenej - navrhovateľky zriadilo vecné bremeno spočívajúce v práve doživotného bývania a užívania nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX a to k parcele č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 131 m2, parc.č. XXXX/X - vinice o výmere XXX m2 a stavby - dom súp.č. XXXX na parc.č. XXXX/X. Vklad zmluvy o zriadení vecného bremena bol povolený rozhodnutím Správy katastra W. dňa 14.3.2012 pod č. V XXXX/XX. Odporca v 1.rade potvrdil, že z Y. N. mal vzťah, tejto bol poskytnutý úver, N. ho vyplatila z rodinného domu so súp.č. XXXX, mal vedomosť o podpise záložnej zmluvy, ktorej obsah mu prečítala N. v banke, kde zabezpečila aj jeho účasť a v konaní vedenom pod sp.zn. 12C/85/14 sa odporca v 1.rade domáha určenia neplatnosti časti právneho úkonu proti odporcovi - Tatrabanke a.s., ktorý sa v zmysle petitu návrhu domáha určenia neplatnosti záložnej zmluvy zo dňa 23.9.2011 uzavretej medzi ním a odporcom (odporcom v 2.rade) ako záložným veriteľom k nehnuteľnostiam zapísaných na LV č. XXXX z dôvodu, že bol uvedený pri uzatváraní zmluvy do omylu, nakoľko vychádzal z predpokladu, že uzatvoril záložnú zmluvu iba k nesporným nehnuteľnostiam a to k rodinnému domu so súp. č. XXXX na parc. č. XXXX/X a k parc.č. XXXX/X, XXXX, XXXX/X, XXXX/X a zároveň zmluvu uzatvoril v duševnej poruche, ktorou trpel alkoholizmom a ktorá ho robila na tento právny úkon neschopným minimálne v časti týkajúcej sa sporných nehnuteľností, pričom za sporné nehnuteľnosti považoval tie, ku ktorým bolo zriadené vecné bremeno, teda rodinný dom so súp. č. XXXX, pretože aj kúpnu zmluvu, ktorú uzatvoril s dlžníkom, uzavrel v domnení, že sa týka iba nesporných nehnuteľností a o tom, že mu na podpis bola predložená kúpna zmluva, v ktorej boli ako predmet prevodu označené aj sporné nehnuteľnosti sa dozvedel až na základe rozhodnutia Správy katastra W. o prerušení konania o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech dlžníka na základe spomínanej kúpnej zmluvy. Podľa lekárskej správy MUDr. Juraja Knižata zo dňa 2.1.2012 sa odporca v 1.rade liečil na vysoký tlak, približne pol roka bol vedený u psychiatra MUDr. Turčeka, objektívne mal kvalitný kontakt, orientáciu správnu vo všetkých kvalitách, depresívne ladenie, myslenie súvislé bez formálnych, či obsahových porúch, v popredí odvykacie prejavy, osobnosť závislá na alkohole.

Zo spisu tunajšieho súdu sp.zn. 12C/85/2014 súd zistil začatie konania na návrh navrhovateľa N. Y. (odporca v 1. rade) proti odporcovi Tatra banka, a.s. (odporca v 2. rade) s totožným predmetom konania o určenie neplatnosti časti právneho úkonu a to záložnej zmluvy, ktorej obsahom boli aj ďalšie nehnuteľnosti a taktiež v predmetnom konaní bol podaný zároveň s návrhom vo veci samej návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorého petit je totožný s petitom návrhu na nariadenie predbežného

opatrenia v tomto konaní. V uvedenom konaní sa navrhovateľ domáha neplatnosti časti právneho úkonu a to záložnej zmluvy z tých istých skutkových dôvodov t.j. že konal pri uzavretí právneho úkonu duševnej poruche, ktorá ho robila na tento úkon neschopným. V predmetnom konaní nebolo doposiaľ rozhodnuté.

Podľa § 80 písm. c O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tú právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Z tohto ustanovenia vyplýva, že naliehavý právny záujem na určovacej žalobe je základnou procesnou podmienkou, ktorú takáto žaloba musí spĺňať a súd musí jej naplnenie preskúmať ako prvoradú právnu otázku. Predmetom tohto konania je určenie neplatnosti dvoch právnych úkonov a to zmluvy o nájme a komisionárskej zmluvy. Naliehavý právny záujem podľa ustanovenia § 80 písm. c O.s.p. je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi navrhovateľom a odporcom, ktorý je ohrozením navrhovateľovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť. Nie je pritom rozhodujúce ako táto neistota vznikla.

Návrhom v zmysle § 80 písm. c O.s.p. možno uplatniť pozitívne alebo negatívne určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je. Žalobcu zaťažuje dôkazné bremeno spočívajúce v povinnosti preukázať, že na určení právneho vzťahu alebo práva v čase rozhodovania súdu má naliehavý právny záujem. Tento záujem bude spravidla daný v prípade, ak sa nemožno domáhať priamo plnenia a ak by právne postavenie žalobcu bez takéhoto určenia bolo neisté.

O určovací žalobu ide iba tam, kde má súd deklarovat' existenciu (neexistenciu) práva, či právneho vzťahu. Základnou podmienkou dôvodnosti a východiskom úspešnosti určovacej žaloby, je existencia právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení, ktorý musí byť podľa zákona kvalifikovaný t.j. naliehavý a posúdenie naliehavosti je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočností, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektami: žalovaným nepopieraná existencia (neexistencia) práva či právneho pomeru žalobcu, teda je tu stav, že právo respektíve právny vzťah medzi účastníkmi konania je sporný, jestvuje ohrozenie práva, či právneho vzťahu respektíve stav neistoty právneho postavenia, ktorý nemožno odstrániť inak, iba určovacím výrokom, jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty respektíve ohrozenie práva alebo právneho vzťahu. Žaloba o určenie práva bola a je nástrojom ochrany subjektívneho práva pred neoprávnenými zásahmi, má preventívnu povahu, pretože jej účelom je predísť stavu neistoty ohľadne určitého práva alebo jeho výkonu a je význam je rýdzo praktický - nastoliť istotu v ohrozených právnych vzťahoch. Ak totiž už bolo právo porušené, nemá preventívna ochrana postavenia žalobcu žiaden zmysel, lebo jej prostredníctvom už v zásade nemožno spory, ktoré by mohli v budúcnosti vzniknúť alebo ktorých vznik už bezprostredne hrozí, odvrátiť. V prípade možnosti žalovať priamo na splnenie povinnosti treba preto vždy považovať za neprípustnú určovací žalobu, ktorá neslúži potrebám praktického života, spornosť nerieši (neodstraňuje) a len vedie k nárastu počtu súdnych sporov.

Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~Main/TArticles.ascx&phContent=~ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3406565&FragmentId2=3406565>> musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovací žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovací žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996).

Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom,

ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie, Cdo 249/2009). Ak žalobca svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení nepreukáže (nevysvetlí, neosvedčí), predstavuje nedostatok naliehavého právneho záujmu samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací žaloba nemôže obstáť a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu žaloby (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 91/2006).

Podľa § 10 ods. 1 Občianskeho zákonníka Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopný robiť právne úkony, súd ho pozbaví spôsobilosti na právne úkony.

Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

Dôvodom rozhodnutia súdu pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je, že fyzická osoba je schopná robiť len niektoré právne úkony. Tak je tomu vo dvoch prípadoch:

- a) ide o duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná alebo
- b) v prípade alkoholizmu, narkománie, resp. toxikománie.

Pokiaľ ide o duševnú poruchu, platí mutatis mutandis to, čo sa uviedlo vyššie (rozdiel je v intenzite pôsobenia duševnej poruchy na spôsobilosť občana rozumne konať). Výsledok úvahy o tom, či pri duševnej poruche, ktorá nie je len prechodná, sa má fyzická osoba spôsobilosti na právne úkony pozbaviť alebo len obmedziť, bude závisieť od toho, o akú konkrétnu duševnú poruchu ide a akým spôsobom sa táto porucha prejavuje. Pokiaľ ide o nadmerné požívanie alkoholických nápojov, omamných prostriedkov alebo jedov, zákon <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=22023>> nehovorí, že má ísť o návykové nadmerné požívanie uvedených látok. Z jeho zmyslu však vyplýva, že má ísť o určitý trvajúci (sústavný) stav, tak ako to zodpovedá použitému nedokonavému slovného tvaru „požívanie“. Existencia niektorého z uvedených dôvodov je prvou podmienkou pre rozhodnutie o spôsobilosti na právne úkony. Ďalšou podmienkou je, že tieto skutočnosti majú príčinný vzťah k tomu, že fyzická osoba nemôže práve pre ne robiť určité právne úkony. Na posúdenie nadmernosti požívania alkoholických nápojov, omamných prostriedkov alebo jedov neplatí žiadna miera, ale nadmernosť bude potrebné v konkrétnom prípade posudzovať z následkov. Za nadmerné požívanie sa bude považovať také, ktoré spôsobuje obmedzenie schopnosti robiť právne úkony. Hoci to (na rozdiel od duševnej poruchy) zákon <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=22023>> výslovne nehovorí, aj pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov a omamných prostriedkov bude ešte potrebná určitá trvalosť zníženej schopnosti robiť právne úkony. Aj tu, pravda, právny úkon urobený v okamžitom stave alkoholického alebo iného opojenia by bol neplatný, a to podľa § 38 ods. 2 OZ. <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=0&FragmentId1=3343791&FragmentId2=3343791>>

Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

Podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

Podľa § 151n ods. 1 OZ vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe.

Podľa § 151n ods. 2 OZ vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa.

Podľa § 151o ods. 1 OZ vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami.

Podľa § 151o ods. 2 OZ zmluvou môže zriadiť vecné bremeno vlastník nehnuteľnosti, pokiaľ osobitný zákon nedáva toto právo aj ďalším osobám.

Podľa § 151o ods. 4 OZ ak právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí určitej osobe, vecné bremeno zanikne najneskôr jej smrťou alebo zánikom.

Predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je, že:

1/ účastníci majú vecnú legitímáciu

2/ na požadovanom určení je naliehavý právny záujem. Vecná legitímácia (aktívna či pasívna) je stav vyplývajúci z hmotného práva. To znamená, že účastník konania je nositeľom práva, resp. povinností, o ktoré v súdnom konaní ide a je jedným z predpokladov úspešnosti žaloby na určenie. Vecnú legitímáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, má predovšetkým ten, kto je zúčastnený právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Treba zdôrazniť, že vecná legitímácia (ako aj naliehavý právny záujem na strane navrhovateľa) musí existovať v čase vyhlásenia rozsudku (§ 154 ods. 1 O.s.p.). Aktívne legitimovaný k žalobe na určenie môže byť aj subjekt, ktorý nie je účastníkom právneho vzťahu (práva), ak sa žalovaný právny vzťah (právo) týka priamo jeho právnej sféry.

V prejednávanej veci je nepochybne predmetom konania určovacia žaloba, pri ktorej teda je súd povinný skúmať z hľadiska § 80 písm. c) O.s.p. otázku existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Súd poukazuje na skutočnosť, že na tejto žalobe nie je daný naliehavý právny záujem. Požadovaným určením sa nezmení ani právny vzťah účastníkov konania, je to žaloba akéhosi preventívneho charakteru, ale právne postavenie sa nezmení. Stav ohrozenia navrhovateľky alebo jej neistota by sa odstránila iba tým, ak by bola vyriešená otázka existencie právneho vzťahu, takáto žaloba však podaná nie je. V prípade, že súd zamietla návrh pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, nie je povinný skúmať ďalšie okolnosti a preskúmať návrh po vecnej stránke, preto boli aj zamietnuté návrhy na doplnenie dokazovania a to nariadením znaleckého dokazovania a vypočutím svedka Ing. Juraja Bence zamietol, keď navyše vypočutie svedka Ing. Juraja Bence je nepodstatným dôkazom pre riadne zistenie skutkového stavu a ide o neúčelný dôkaz. Súd napriek tomu dodáva, že bez doplnenia ďalšieho dokazovania boli podstatné aj ďalšie okolnosti, ktoré by neboli dôvodom pre vyhovieť návrhu, pretože návrh bol zdôvodnený neplatnosťou právneho úkonu pre duševnú poruchu, ktorá nemôže byť len prechodná, ale má byť trvalá. V tomto prípade neboli preukázané takéto tvrdenie, že by odporca v 1.rade trpel takou duševnou poruchou, ktorá by ho vylučovala zo spôsobilosti na daný právny úkon, keď následne mesiac po podpise sporného právneho úkonu záložnej zmluvy podpísal právny úkon a to zmluvu o zriadení vecného bremena, pričom duševná porucha, ktorá nie je len prechodná, je taká, ktorá netrvá iba niekoľkých dní alebo týždňov, je to trvalá porucha, ktorá sa prejavuje dlhší čas, vyžaduje si dlhodobejšiu liečbu, preto, ak bol odporca v 1. rade spôsobilý uzavrieť ďalší právny úkon približne o mesiac, táto okolnosť preukazuje opodstatnenú pochybnosť existencie tvrdenej duševnej poruchy.

Súd návrh zamietol aj z dôvodu, že navrhovateľka nemala vecnú aktívnu legitímáciu na podanie predmetného návrhu o neplatnosť časti právneho úkonu, ktorého účastníčkou nebola.

Vecné bremeno znamená, že vlastník nehnuteľnosti zaťažený vecným bremenom je v prospech niekoho iného povinný napríklad: strpieť, napr. prechod cez svoj pozemok, alebo umožniť opravu plynového potrubia správcom niečoho sa zdržať, alebo niečo nevykonať. Obidve vyššie uvedené obmedzenia spočívajú v nečinnosti vlastníka (povinného), patriace určitej osobe (pôsobí in personam). Práva zodpovedajúce vecným bremenám môžu byť dvojakého druhu, a to buď spojené s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti (pôsobia in rem). Každý vlastník tejto nehnuteľnosti je oprávneným z vecného bremena pri zmene vlastníctva tak na základe univerzálnej, ako aj singulárnej sukcesie. Právo vyplývajúce z vecného bremena je tu nerozlučne späté s vlastníckym právom k nehnuteľnosti, takže prechádza s vlastníctvom veci na nadobúdateľa (napr. dedením, zmluvným prevodom). Toto právo pôsobiace in rem slúži na prospešnejšie využívanie určitej (a nie žiadnej inej) nehnuteľnosti patriacej oprávnenej osobe, napr. právo cesty cez susedný pozemok; patriace určitej osobe (pôsobí in personam). Toto právo patrí fyzickej alebo právnickej osobe bez toho, aby táto osoba bola vlastnícky viazaná k určitej nehnuteľnosti. Uvedené právo neprechádza na jej právneho nástupcu a zaniká najneskôr smrťou fyzickej osoby alebo zánikom právnickej osoby. Pôjde napr. o právo doživotného užívania bytu v dome alebo miestnosti v dome, ktorý oprávnená osoba (obvykle rodič) previedla (napr. darom) na osoby povinné z vecného bremena. Na druhej strane vecné bremená na strane povinného vždy pôsobia IN REM, tzn. vecné bremeno

prechádza s prevodom nehnuteľnosti i na nového vlastníka. Nový vlastník je povinný rešpektovať práva vyplývajúce z vecného bremena doživotného užívania oprávnenej osoby z vecného bremena. Právo vyplývajúce mená a oprávnenie navrhovateľ teda prechádza aj na nadobúdateľa nehnuteľnosti, pričom na vecné bremeno nemá žiaden vplyv zaťaženie nehnuteľnosti záložným právom, preto táto okolnosť neovplyvňuje postavenie navrhovateľky vo vzťahu k oprávneniu z vecného bremena.

Návrh bol zdôvodnený aj tým že odporca v 1. rade nemal možnosť sa oboznámiť s obsahom právneho úkonu, pretože nemal okuliare a jeho obsah mu čítala iba dlžníčka Lidajová, bývalá priateľka, ktorej dôveroval, pričom táto skutočnosť nemôže zmeniť aj záver súdu o neunesení dôkazného bremena ohľadne neplatnosti časti právneho úkonu pre omyl zo strany odporcu v 1.rade. Súd poukazuje na skutočnosť, že každý účastník právneho úkonu je povinný sa pred podpisom oboznámiť s obsahom právneho úkonu.

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1. O.sp. tak že síce plne úspešným odporcom nepriznal náhradu trov konania, pretože si ich v konaní neuplatnili a žiadne im nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní od jeho doručenia na Okresný súd Nitra.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.